

3 **H**ereticorum

Heremo sicut cancer serpit. **H**ereticus autem morbidus tabes / nisi caute / rario celeri foris q̄ tollat / cre / scit assidue sua contagio nō aliter heretica pestis / que dū se vult fouere fit egrior / dū de sensorem querit ille / mittit verbum in rete pedes suos / et in maculis eius ambulat / se non euoluēs sed inuoluens / ac pōdere / suo de errore in errorem means. **V**erū quippe est illud phicū vno incōueniētiā dato multa sequitur / p̄sertim dum error est in p̄ncipiū / qui pius crescit in plimos / et fit velut vna earbena tenebrarū qua colligant heretici. **A**duertere siquidē est q̄stas hoc vniū icō / ueniens qd̄ est iustificatio mortis iniuste / quales et q̄t prohnefas peperit / et effuderit errorū tenebras / hereses blasphemias / et in sanias falsas / ita vt iaz sedeat heresis velut autorisata in cathedra pestilentie. puagās corpus ecclesie / neq̄ videtur remediū locuf / nisi p̄ censuram iudicalem sacri cōcilij putrida labes. cū omni celeritate cauterifetur. neq̄ audiat maleuada dissimulatio sua lactatrix / et fauoris que spēm discretiōis aut pietatis i summa desipientia / et impietate mētitur. **E**numerabimus ergo nonnullos errorū ramos ab hacyna mortis radice p̄deites / iungendo quosdam alios / in gremio constā. huius concilij positos. vel in p̄pria forma vel in audientiū intelligentia / vel in cōsequentiā necessaria / et certa / quatenus euitetur error cognitus. q̄tis insuper pastoralis sollicitudo p̄uidere vigilantius animetur. **P**hicalia et moralia nō sūt de fide neq̄ spectant ad iudiciū fidei. **H**ereses nō p̄nt aut debent cōdemnari / nisi simul euocentur et damnentur errantes. **A**d ep̄os nullo mō spectat heresum dā / natio qm̄ maiores omnes cause q̄ sunt fidei sunt ad sedem ap̄licam referende. **N**ihil est iudicialiter fidei condemnandū nisi cōtra fidei articulos in simbolo positos / q̄ / niam solitales articuli p̄prie spectant ad fidem. **I**mplicat eandem p̄p̄em eē euidenter et fide credendam / et asserens oppositum est hereticus. **N**ullus habitus fidei acquiritur p̄ verbum christi / sed a solo deo infunditur / et asserens oppositum ē hereticus. **A**llegans iudicialia veteris legis / est eo ip̄o hereticus / **E**xemplū de

ista si quis p̄ industriam occiderit primus suum aut p̄ insidias ab altari meo / cuelles eum vt moriatur. **Q**uod demonstrata vna p̄p̄one affirmatiua vli vel vlt̄ posita. bec cōsequentiā est irridenda a logicis et erronea / particularis negatiua / que opponitur huic vniuersali affirmatiue ē vera / ergo bec vniuersalis est falsa. **N**ulla p̄positio que potest ad aliquem sensum verum trahi vel apponi etiam de vi logice vel grammaticae debet condemnari maxime iudicio fidei. **I**ste non sunt condemnande / popu / lares possunt ad arbitrium suum corrigere superiores suos. **T**emporales dñi p̄nt auferre bona ecclesiasticorū habitualit̄ deliquē / tium. **R**atio q̄ deus potest cōcedere p̄dictis talem potestatem. **N**ullus alligatur virtute iuramenti p̄stiti / nisi ad illd̄ dū taxat ad quod tunc aduertebat / actualiter se volens obligare. **I**ste terminus p̄ iudicium est analogus ad p̄iudicium anie quod est peccatum / et ad p̄iudicium corporis seu temporale detrimentum / ideo concedāda est ista simpliciter et catholice / **J**uramentum quomocunq̄ factum si vergat in p̄iudicium iurantis v̄poris sue / vel liberorū / non est tenendum. **S**ensus grammaticalis vel logicalis est sensus literalis sacre scripture. et ideo sepe falsus. **D**e monstratis aliquibus assertionib̄ q̄s **J**o. theologus tenetur explicita fide credere falsas esse et contra sacram scripturam / si dicat idem **J**ohan. q̄ etiā angelo de celo non crederet si diceret eas esse veras / hoc ē blasphemiam et luciferiana supbia. **Q**uod demō / stratis aliquib̄ assertionibus q̄s **D**arti / nus theologus et p̄latus / tenetur explicita fide credere falsas esse / et cōtra sacram scri / pturam / excusatur ab errore vel heresi vlt̄ p̄ / tinacia p̄ p̄testationes conditionatas dicē do vel scribendo q̄ vult stare iudicio cōci / lij generalis q̄tumcunq̄ defendat interim q̄ ille sunt p̄babiles et forsitan vere / **I**nducens ad hoc alios et se opponens ne dam / nentur. **Q**uod assertiones eo ip̄o reddunt p̄babiles neq̄ iudicio fidei veniunt reprobande / si habuerint doctores deliberantes p̄ vtraq̄ parte. **Q**uod p̄positio habens du / os sensus vnum verum et alium falsum nullo modo debet iudicio fidei reprobari / etiā si fuerit scandalosa vel piarum aurium of / fensina vel ad errorem inductiua. **Q**uod assertiones posse p̄ vnum doctorez i theoz

Errores cōtra preceptū

logia tanq̄ p̄ regulis/aut maximis/aut ve
ritatibus ad inferendum constitutionem a/
liquam/nullo modo sunt iudicio fidei re/
probande si possint ad vnum sensum trahi
vel glosari/ q̄stum cunq̄ conclusio fuerit er
ronea vel impia licet bene concedatur. cūz
hilario q̄ intelligentia dictorum ex causis
assumenda est dicendi. **Q̄d** dicens se fa
cere conformiter ad legem diuinam natu
lem et moralem occidendo hominem non
est alio mandato iudicis cuiuscunq̄ qm̄
autorisatur a triplici lege put nec oportet q̄
assignet expresse talem legem. **Q̄d** in oc
cissione hominis non requiritur notorie/
tas allegationum seu pbationum q̄ fecerit
talia p̄ que debuerat interfici taliter et a ta
li sic occisus. **Q̄d** fur nocturnus q̄ insi
diator viarum q̄ hereticus et sortilegus oc
ciditur meritoze a quocunq̄ et etiā si po
test horum quilibet duci ad iudicem suum
nec imminet certū mortis periculum oc
cisorū p̄pter quod ipse debeat vim vi repelle
re occidendo. **Q̄d** occisio hominis si fi
at bona intentione redditur iusta vel excu
sabilis vocando intentionem bonam zelū
legis vel sui p̄ncipis. **Q̄d** mors subitaz
improvisa ac villana que fit sc̄z sine diffida
tione p̄uia. potest et debet meritoze christi
anis aliquibus non iudicialiter condem
natis aut bannitis inferri. imo q̄ hec est p̄
pria mors aliquoz christianorum. **Q̄d**
fides q̄uis sit hosti seruanda/non tū tyrā/
no **Ex** sortilegia et carmina sine tactu q̄
cunq̄ hominis cōtra quē sunt possint vir
tute sua hominem occidere non minus q̄
gladius defixus in corpore **Ex** ab bac le
ge **Non** occides excipitur tyrannus eo sc̄z
q̄ occidēdus ē a quocunq̄ iuxta legem il
lam **Maleficos** non patieris viuere. **Et** ē
tyrannus qui in republica non iure prin
cipatur aut p̄ncipari conatur. **Ex** **Di**
chael occidit luciferum eterna morte/sine
mandato dei quocunq̄ vel alterius **Sitr**
Phinees occidit **Zambri** sine mandato q̄
cunq̄ dei vel alterius **Et** similiter **Moyse**
egiptū et inde meruerunt. **Et** similiter **Pe**
trus volens occidere seruum pontificis
Ex faciens cōfederationes et iuramen
to firmans multipliciter excusatur si nō in
tendat aut vult eas seruare/dum hoc facit
vt occidendus non sibi p̄caueat/necq̄ per
cipiat q̄ debet occidi. **Ex** quotienscūq̄
aliquis facit aliquam rem que est melior li

cet iurauerit illam non facere/hoc non est
piurium sed piurio contrarium. **Ex** me
ritorium est quādoq̄ occidere hominē vel
occidi facere sponte absq̄ autoritate iudi
ciaria extra casum necessitatis actualiter i/
stantis seu periculi inuitabilis nisi vis vi
repelleretur occidendo/et seclusa reuelatio
ne diuina **Ex** meritatorium est quādoq̄
occidere hominem vel occidi facere sponte
non sibi subditum nō monitum/nō diffi
datum. qui neq̄ vim neq̄ mortem inten
tet actualiter. **Ex** meritatorium est vt p̄us
occidere sponte hominem ex solis cōiectu
ris. seu factis que non habent euidentem/
vel notorietatem iuris vel facti. **Ex** me
ritorium est quādoq̄ occidere vel occidi
facere sponte hominem qui nō intendat ac
tualiter vim vel mortem vbi neq̄ est accu
sator neq̄ testis neq̄ pars neq̄ iudex qui
hoc mandauerit. **Ex** meritatorium est qm̄
q̄ occidere vel occidi facere sponte homi
nem modis p̄dictis sic q̄ potest cadere sub
voto iuramento vel precepto et ex cōsequē
ti sub debito q̄ sic fiat. **Ex** meritōriū est
quādoq̄ p̄ insidias falsas occidere homi
nem voluntarie vel occidi facere et p̄ blan
dicias fictas in quibus est vsq̄ ad mortē
deceptio. **Ex** meritōriū est quādoq̄
imo debitum hominem christianum face
re subito et viliter occidi/sicut bestiam pre
cludendo q̄stum in occidente est/salutem
anime sp̄ialem/et eo magis meritōriū q̄
fit a p̄sona maioris status atq̄ dignitatis.
Ex meritōriū est facere occidi homines
nō accusatum q̄ p̄sumitur sortilegia fecis
se aduersus regem suum/supposito q̄ non
constiterit legitime de actu vel non effectu
huiusmodi sortilegiorum. **Ex** meritōri
um est confederationes deliberate factas et
iuratas non tenere/supposito q̄ absq̄ iudi
cio ac detrimento anime valeant obser
uari. **Ex** qualibet lege datur cui libz sub
iecto licentia tyrannum occidere. **Ne** pec
cat grauiter quilibet subiectus habens op
portunitatem occidere et non occidit tyra
num. **Et** iterum autoritate legis diuine et
exemplo xpi/cuilibet subiecto sine superio
ri interprete licitum est tyrannum occidere
Ex nulla. ix. assertionum denunciatarū
debet fidei iudicio reprobari imo quamli
bet illaz non fore iudicio fidei repbandaz
debet eodem iudicio declarari q̄ nulla est
contra scripturam sacram **Inter** quas m̄

sunt iste due scz decima et nona. Jus est ratio et equitas qz omnis tyrannus occidat villane/gallice velamentant per exploraciones et insidias. Et propria mors qz debent mori tyranni infideles/occidere scz eos per bonas cautelas explorationes et insidias. In casu socialitatis iuramenti pmissionis seu confederationis factarū ab vno milite ad alterum quocunqz modo istud fiat aut fieri possit. Si contingat qz istud veritatur in iudicium vnius pmittentium aut confederatorz/ sponse sue aut suorum liberorū ipse de nullo tenetur eas obseruare. Et nullus epus potest de questionibus fidei cognoscere qz tunc sint notorie false et scandolose approbando vel reprobando doctrinam quia tunc faceret novos articulos qz bene possit et debeat hereticos condemnare. Et non ideo ppositiones spectant ad iudicium fidei approbatiue vel reprobatiue qz dicitur in eis aliquid licitū esse vel illicitum/meritorium vel demeritorium fieri fm legem diuinam.

Bequuntur erro

res de alia materia.

Et mystica et sapientia in diuinis sunt formalitates realiter distincte. Et receptio pmarum annatarū per papam et doctores cardinales nunqz fieri potuit sine symoniaca prauitate. Et licuit pape et doctores cardinalibus querere solutionē primarum annatarum ab illis qui beneficia/bantur incuria/vel alibi sic qz non expedirentur eis bulle nisi prius realiter et de factotalibus annatas soluisent/licuit etiam extorquere per arrestationem bullarum vel aliter qz se omnibz proprijs solituros obligaret.

Et nalli qz tunc multiplicari possunt condere legem obligantes nisi summi pontificis adueniat autoritas. Et concilium generale sine papa nunqz habere potest potestatem nisi limitatam quoniam non est nisi sue partes/que sunt plati habentes potestatem tantūmodo limitatam. Et gladij spūal' suprema potestas est in papa legitime presidente et residente totalr quo ad executionē talis gladij et non tūc in concilio generali. Et gladij spūal' suprema potestas residet in ecclesia inseparabiliter/qz ad iurisdictionem/sepabiliter autem quo ad

executionem. Et gladij spūal' suprema potestas sic est in papa legitime presidente et residente qz ad approbanda vel repbanda in ecclesia solus ipse haberet diffinire et non concilium generale. Et in concilio generali celebrato hierosolimis super cessatione legalium/Petrus non presuit neqz diffinuit/quia suspectus erat in illa materia/nec erat tunc legitime presidens et residens. Quomodo papa conscius sibi qz est vel fuit hereticus post papatum/tenetur eo ipso cedere papatu/qz nullam ius habz in ipso etiam si de nouo peniteat et secretum fuerit et ita de quolibet epō vel in ecclesia beneficiato dicendum videretur. Quomodo in omni concilio generali in quo papa legitime presidet et residet vox sua sic preponderat vocibus totius residui qz nihil possunt diffinire sine eo/nec ipm ad aliquid quodlibet obligare. Et papa dum accusatus est licet non quietus aut damnatus eo ipso nō legitime presidet et residet circa quecunqz diffinienda in generali concilio. Quomodo accusatio pape et pcpue mors eius naturalis aut civilis/reddunt saltem per indirectū qz ecclesia vel generale concilium maiorum sit potestatis in executione et diffinitione/qz papa nec accusato nec mortuo. Quomodo mendicitas est vnicum vel precipuum mediū predicationis verbi dei/quoniam teste cristo Spine que sunt diuitie suffocant sem quod est verbum dei et qz pfecto soli medicantes predicant/quia pauperes euangeli santur. Quomodo papa non est immediatus platus omnium fidelium nec sponsus ecclesie vniuersalis sed solius romane. Alioquin quelibet ecclesia cathedralis haberet duos sponso/papam et episcopum. Quomodo papa est sic immediatus platus omnium fidelium qz potest p libito per se vel alios commissos omnia exercere licite/que potest quicūqz platus vel curatus inferior etiam vbi nō subest necessitas ppter defectum inferiorum neqz rationabilis vtilitas. Quomodo omnis qz glosare defendere seu tenere psumpserit vndecim articulos positos in pretena bulla mendicantium que sic incipit. Regnās in excelsis. Ille tanqz hereticus est censendus et per inuocationem brachij secularis coercendus. Non obstante statuto concilij generalis omis vtriusqz sexus quorum tam men articuloz plures includunt illa qz soli

Errores cōtra p̄ceptū

us facti sunt/nec sub fide cadunt/quos in/
super si concordari debeant glosare necesse
est. Confessi fratribus habentibus licē/
tiam generalem audiendi confessiones/ea
dem peccata que confessi fuerint iterum cō/
fiteri pp̄rio sacerdoti tenentur. **Stāte** sta/
tuto omēs vtriusq; sexus edito in concilio
generali Romanus pontifex non pōt face
re q; prochiani non teneantur cōfiteri om
nia peccata sua semel in āno pp̄rio sacerdo
ti quē dicit esse prochiale curatus/nec de
us posset hoc facere q; vt dicebat implicat
cōtradictiōem. **Papa** non potest dare li
centiam generalem audiendi confessiones
sed nec deus/quin confessus habenti licen
tiam generalem/teneatur iterum eadē pec
cata confiteri suo pp̄rio sacerdoti quem dī/
cit vt p̄mittitur prochiale curatum. **Cō**
fessus fratri admissio in forma duduz' tenet
eadem peccata in numero iterū curato con
fiteri/damnat per **Johannem** papā. xxiij
in statuto quod incipit **Vas** electionis

Conclusiones **Johannis** de piliato dā
nate per **Johan.** xxiij. sunt satis vere et a q/
cunq; licite possunt sufficienter teneri.

Statutum **Johis.** xxiij. editū. **Vas** electi
onis. est irritū et inane. q; cū illud fecit here
ticus erat/et p̄ consequens quicquid qd̄ fe
cit dicitur **Johan.** siue mendicantibus siue
alijs antereuocationē inane fuit. **Stāte**
statuto omnes vtriusq; sexus nec de' nec
papa de potentia potest facere quin confes
sus fratri mendicanti admissio. iterum tene
atur cōfiteri suo curato. **Confessio** fratri
bus admissis facta est dubitabilis et incer
ta quap̄pter homines tenentur dimittere i/
certum/et sic solum confiteri suis sacerdoti
bus curam animarū habentibus sub pena
peccati mortalis. **Quāuis** fratres admis
si habeant auctoritatem absoluendi et audi
endi confessiones. nō populus subiect' nō
habet potestatem accedendi ad mendican
tes admissos sine licentia pp̄rii sacerdotis.

Fratres petentes p̄uilegia p̄ confessiōi/
bus audiendis et sepulturis habendis sūt
in peccato mortali/et romani pontifices ta
lia p̄uilegia concedentes mendicantibus/
aut eisdem cōfitentibus confirmantes/sūt
in peccato mortali et excomunicati et nō fu
erunt pastores s; fures et fratres latrones et
lupi. **Sacerdos** curatus dans licentiā
mendicantibus audiendi cōfessiones/ma

gis dispensat enim statuto ecclesie/ **Omnes**
vtriusq; sexus q̄s papa fratribus dans licē
tiam mendicantibus/iuxta formam decre
talis dudum. **Et** nulla p̄positio seu con
stitutio infra scriptarum octo deniat a ve/
ra et sana doctrina fidei sed a quolibet fide/
li catholico proponi et recipi pōt/absq; eo
q; potuerit vel possit a quoq; zelū fidei ha/
bente et sane intelligente de errore vel scan
dalo et in sana doctrina reprehendi put exte
nore earum apparet euidenter. **Quilibz**
subiectus et vasallus qui p̄ cupiditatē frau
dem forislegium et malum ingenium ma/
chinatur contra salutem corporalem sui re
gis et superiorum dñi p̄ tollendo sibi et s̄bra/
gendo ab eo suaz nobilissimā et altissimam
dominationem peccat tam grauer et com
mittit tam horribile crimen sicut est cri
men lese maiestatis in p̄mo gradu. **Et** p̄ cō
sequens est dignus duplici morte et p̄mar
scōa/quia quilibet subiectus et vasallus sic
faciens est tyrannus infidelis suo regis do
mino superiori peccat q; moraliter p̄banur
auctoritate beati **Breg.** dicentis/ **Tyrannus**
ē q; in republica nō iure p̄ncipatur aut p̄n
cipari conatur. **Nam** sicut regnum rectus
principatus dicitur sicut et tyrannus domi
nium p̄uersum nuncupatur. **Licet** in ca
su p̄dicto quilibet vasallus et subiectus sit
dignus duplici morte/et committat tā hor
ribile crimen non possit nimis puniri/ta
men plus puniendus est vnus miles q̄ vn'
simplex subiectus. **Et** in isto casu **Baro** q̄
vnus simplex miles et vnus comes q̄ vn'
baro. vnus dux q̄ vnus comes. cognat
us regis q̄ extraneus. frater regis q̄ cogit'
et filius regis q̄ frater. **In** casu p̄dicto li
citur est vniciq; subiecto sine quocunq;
mandato aut p̄cepto fm leges naturales
moralem et diuinam occidere aut facere oc
cidi illum eundem proditorem infidelem et
tyrannum. **Et** non solum est licitum s; hono
rabile et meritorium/ maxime quando est
tam grandis potestatis q; iusticia non pos
test de eo fieri bono modo per superiores. **Et**
quando perseuerasset in sua malicia/nec se
vult corrigere nec emēdare et specialiter qm̄
est periculum in mora. **In** casu sup̄radi
cto magis honorabile licitum et meritorium
est q; ille tyrannus infidelis sit occisus aut
fiat occidi per vnum de pentibus et subie
ctis dicitur regis q̄ p̄ vnum extraneum qui

R non est de sanguine regali. et per vnum du-
cem q̄ per vnum comitem. per vnum co-
mitem q̄ per vnum baronem. per vnum ba-
ronem q̄ per vnum simplicem militem. p̄
vnum militem q̄ per vnum simplicem sub-
iectum. In casu allegantiarum iurame-
torum. promissionum. et considerationu-
factorum militis ad alterum. quocūq; mo-
do sit aut esse possit. si contingat q̄ eas ser-
uare vergat in preiudicium sui principis /
eius sponse suoz. liberoz. / aut reipublice.
nō tenet tal' miles eas obſuare imo ī tali ca-
su eas ſuare et tēre eēt facere q̄ leges mora-
lē naturalē z diuinam Si contingat q̄
dicte allegantie vergant in preiudicium a-
nime vite aut alterius p̄mittentium. z con-
federatorum ſue sponse aut ſuorum infan-
tium / ipe de nullo tenet eas ſeruare. In
casu predicto licitum est vnicuiq; ſubiecto
honorabile z meritorium occidere ſeu occi-
di facere ſupradictam tyrannum. p̄ditorez
et infidelem ſuo regi et ſuperiori domino /
per astucias cautelas et inſidias Est enim
licitum diſſimulare et tacere ſuam volunta-
tem ſic faciēdi. Quilibet ſubiectus z va-
ſallus qui a propoſito deliberate machina-
tur contra ſalutem ſui regis et ſuperioris /
domini / pro faciēdo ipſum mori ī lāguo-
re cupiditate habendi ſuam coronam z do-
minationem / facit conſecrari aut magis p̄-
prie execrari in nomine demonum / enſes
dagas / pugiones / aut cutellos / virgas aut
anullos aureas. facit dedicari in nomine de-
monum per necromanticos facientes īno-
caciones caracteres / ſortilegia / ſuperſtiti-
ones / et maleſicia. Et poſt facit apponit ſi-
gi per corpus mortui diſſuſpenſi de patibulo.
z dictos anulos facit poni ī ore mortui
p̄dicti / et facit dimitti ſpacio plurium diez
cum grandi abominatione z horrore / pro-
p̄ficiēdis dictis maleſicijs et vna cū hoc
portat ſupra ſe in vno panniculo ligato et
conſuto / de offibus et pilis loci inhoneſti
dicti mortui diſſuſpenſi. ille et omnes qui
hoc faciunt non ſolum committunt crimē
leſe maiestatis humane in p̄mo gradu. im-
mo committunt crimen leſe maiestatis di-
uine etiam in primo gradu / et ſunt prodi-
tores et infideles regi ſuo / et deo ſuo creato-
ri / et ſicut idolatre et corruptores falſarij ſi-
dei catholice ſunt digni duplici morte / z p̄-
ma et ſecunda / maxime quando dicta ſorti-

legia / ſuperſtitiones et maleſicia ſortun-
tur ſuum effectum in perſona regis / p̄ me /
diū prauē crudelitatis dictorum machi-
natorum inuocatorum z necromanticoz

Finit

Sermo eiusdem **S**

in feſto purificationis beatiffime Marie
habitus in concilio conſtantienſi.

Suſcepimus deus miſericor-
diam tuam in medio templi
tui. Scriptum eſt ps. lxxij.
et in introitu miſſe p̄ſentis io-
cundiffime ſolemnitatis cele-
briter decantatum. Suſ-
cepimus deus miſericordiam tuam in me-
dio templi tui. Adim⁹ euz fiducia thronū
gratie tue / vt miſericordiam inuentam⁹ et
gratiam in auxilio opportuno.
Adimus et te benedictiffima virgo / q̄ ma-
ter es gratie / mater et regia miſericordie / q̄
dudum miſericordiam incarnatam ſuſce-
piſti in medio virginalis vteri tui / dum do-
mus pudici pectoris templum repente fic
dei / quā hodie te p̄ntante ſuſcepimus cor-
poraliter / et quotidie ſuſcipimus ſacramē-
taliter in medio templi materialis. Suſci-
piamus nūc hanc ipſam miſericordiaz ſpi-
ritus